

# OBSAH

J. K., Předmluva . . . . .	5
H. Höffding, Úvod . . . . .	7

## JOSEF KRÁL: FILOSOFIE STAROVĚKÁ A STŘEDOVĚKÁ

### Filosofie starověká

<b>I. Období předsokratovské</b> . . . . .	11
--	----

*Počátky řecké kultury* (11). *Mythologické, prelogické období* (Homér 13, Hesiodos, Ferekydes 14, sedm mudrců, mysterie 14). *Filosofie ionská* (Thales 15, Anaximandros, Anaximenes, Hippon, Diogenes 16), *Herakleitos* (17). *Pythagoras a jeho škola* (18), pythagorovci (20). *Eleaté* (Xenofanes, Parmenides 21, Zenon, Melissos 22). *Pluralisté* (Empedokles 22, Anaxagoras, žáci 24). *Atomistický materialism* (Leukippos 25, Demokritos 25, žáci 27).

<b>II. Sokratovská filosofie</b> . . . . .	27
--	----

*Sofisté* (27): (Protagoras, Gorgias 28, Prodikos, Hippias, Antifon a d. 29). *Sokrates* (30). *Sokratovské školy*: (Xenofon a j. 33). *Megarská* (Eukleides a d. 33). *Elidsko-eretrejská* (Faidon 34), *kynická* (Antisthenes 34, Diogenes, pozdní kynici 35), *hedonistická* (Aristippos 35, Theodoros, Hegesias, Annikeris, Euhemeros 36).

<b>III. Klasické soustavy</b> . . . . .	37
---	----

*Platon* (37). *Starší Akademie* (Xenokrates a j. 47). *Aristoteles* (47). *Peripatos* (Theofrastos 57, Eudemos, Andronikos, Alexandros a j. 58).

<b>IV. Helenisticko-římské období</b> . . . . .	58
---	----

*Stoická filosofie* (Zenon, Kleantes, Chrysippos 60). *Střední Stoa* (Panaitios, Poseidonios 66). *Pozdní čili římská Stoa* (Seneka,

Rufus, Epiktetos 68, Marcus Aurelius 69). *Epikuros* (69), jeho škola, Lucrecius Carus (73). *Skepse* (Pyrrhon, Timon 74, Arkesilas, Karneades 75, Ainesidemos, Agrippa, Sextos Empeirikos 76). *Období eklekticismu a synkretismu* (78). *Římský eklekticism*, Cicero (78). *Orientální synkretismy* (78) (Aristobulos, Filon 79, novopythagoreism 80). *Novoplatonism* (Plotinos 81, Porfyrios, Iamblichos, Aidesios, Proklos, Damaskios, škola alexandrijská 83, Boëthius, Capella, Diogenes Laërťský 84).

## Filosofie středověká

### I. Patristika . . . . . 85

*Prvotní křesťanství* (Pavel 85, Jan 86), *gnose* (Valentinus a j. 86), *apologeté* (Justinus, Ireneus, Tertullian, 87, Minucius Felix, Arnobius, Laktancius 88). *Alexandrijská škola* (Klemens, Origenes 88, Dionysios 89). *Východní otcové* (Řehoř z Nyssy 89). *Žápadní otcové* (Ambrož, Augustin 90). *Mystika a školská filosofie* (Dionysios Arcopagita 93, Maximus Confessor, Jan z Damašku, Claudius Mamertus, Cassiodorus a j. 94).

### II. Scholastika . . . . . 94

*Doba Karla Velikého, Jan Scotus Erigena* (95). *Raná scholastika, dialektici, základní problémy* (Gerbert z Aurillacu, Berengar z Toursu Petrus Damiani 96), Anselm z Canterbury (97), Gaunilo, Vilém de Champeaux, Roscellin (98), *Petr Abelard* (99). *Platonici* (škola Chartreská 100). *Mystika* (Bernard z Clairvaux, škola svatoviktorská 101). *Summisté* (Petrus Lombardus, Jan ze Salisbury 102). *Arabská filosofie* (Alkindi, Alfarabi, Avicenna, Algazel 103, Avempace, Abubaker, Averroes 104). *Židovská filosofie* (Saadja, Avicbron, Maimonides 104).

### Vrchol scholastiky . . . . . 105

*Hlavní podmínky* (105). *První soustavné pokusy* (Gundisalvi, Alexander z Hales, Jan Fidanza Bonaventura 106). *Albert Veliký* (107). *Tomáš Akvinský* (107), *Latinský averroism* (Siger z Brabantu 111, R. Lullus, Roger Bacon (112). *Voluntarism*: Duns Scotus (113). *Nominalism*: Vilém Occam (115), Jan Buridanus (116). *Mystika* (Mistr Ekehart a německá mystika, Petr d'Ailly, Gerson 116). Raymund ze Sabunde (117).

## HARALD HÖFFDING: FILOSOFIE NOVOVĚKÁ, přel. Miloslav Novotný, zrevidoval\*) Jos. Král . . . . . 119

\*) Revise se týkala hlavně stránky terminologické.

<b>I. Filosofie renesanční</b> . . . . .	121
A. <i>Objevení přirozeného člověka</i> (Pomponazzi 121, Machiavelli, Montaigne 122), (Vives, Melanchthon, Althaus, Bodin 123), de Groot (124), Herbert z Cherbury, Jacob Böhme (125), de la Ramée (126), Sanchez, Francis Bacon (127). B. <i>Nový obraz světa</i> (M. Cusanus (129), Telesio (130), Koperník (131), G. Bruno (132). C. <i>Nová věda</i> (L. da Vinci, Kepler 136, Galilei 137).	
<b>II. Velké soustavy</b> . . . . .	139
Descartes (140), Geulincx (145), Malebranche, Glanvil, Pascal, P. Bayle (146), Hobbes (147), Spinoza (151), Leibniz (157), Bošković (162).	
<b>III. Anglická filosofie zkušenostní</b> . . . . .	162
Locke (163), Toland, Newton (165), Berkeley (166), Shaftesbury (168), Hutcheson (169), Butler, Mandeville, Hume (170), Smith (173), Hartley (174), Priestley, Reid (175).	
<b>IV. Osvěcenská filosofie ve Francii a v Německu</b> . . . . .	175
A. <i>Francouzská filosofie osvěcenská a Rousseau</i> (Voltaire 176, Montesquieu, Condillac, La Mettrie, Holbach 177, Helvetius, Diderot 178, Rousseau 179). B. <i>Německá osvěcenská filosofie a Lessing</i> (Wolff, Mendelssohn, Tetens 183, Edelmann, Reimarus, Crusius, Lambert, Lessing 184).	
<b>V. Immanuel Kant a kritická filosofie</b> . . . . .	185
Kant A. <i>Theoretické problémy</i> (187). B. <i>Ethicko-náboženský problém</i> (193). C. <i>Odpůrci a první pokračovatelé</i> (Hamann, Herder (198), Jacobi, Reinhold, Schulze, (199), Maimon, Schiller (200).	
<b>VI. Filosofie romantického období</b> . . . . .	201
A. <i>Spekulativní systémy</i> (Fichte 202, Schelling 205, Hegel 207). B. <i>Kritičtí romantikové</i> (Schleiermacher 211, Schopenhauer 214, Boström, Sibbern, Kierkegaard 217). C. <i>Spodní proud kritické filosofie v romantickém období</i> (Fries 219, Herbart 220, Beneke 222). D. <i>Přechod od romantiky k pozitivismu</i> (rozklad hegelovské školy, Feuerbach 223).	
<b>VII. Positivism</b> . . . . .	226
A. <i>Francouzská filosofie v 19. stol. před Comtem</i> (de Maistre, Cabanis 226, de Tracy, Maine de Biran, Ampère 227, Cousin, Saint-Simon. B. <i>Comte</i> 228, pozitivisté). C. <i>Anglická filosofie 19. stol. před Stuartem Millem</i> (Bentham 232, James Mill, Coleridge, Carlyle 233, Hamilton 234, Mansel, Whewell. D. <i>John Stuart Mill</i>	

235, Jevons, Bain 237, Sidgwick 238). E. *Vývojová filosofie* (Darwin 240, Spencer 241). F. *Positivism v Německu a v Itálii* (Dühring 247, Ardigò 248).

**VIII. Nová zpracování problému bytí na realistickém základě . . . . . 250**

Mayer (250), Moleschott, Büchner, Czolbe, Haeckel (251). *Dialektický materialism* (Marx, Engels 252). A. *Nový idealism v Německu* (Lotze 255, Eduard v. Hartmann 257, Fechner 258, Wundt 260). B. *Nový idealismus v Anglii a Francii* (Bradley 261, James Ward 263, Fouillée 264).

**IX. Nová zpracování problému poznání a hodnoty . . . . . 265**

I. Problém poznání. A. *Německé novokantovství* (Lange, 265, Cohen 266, Natorp, Cassirer, Windelband 267, Rickert). B. *Francouzský kriticismus a filosofie diskontinuity* (Renouvier 268, Boutroux, Bergson 269). C. *Ekonomicko-biologická theorie poznání* (Maxwell, Mach 271, Avenarius 272, James (273). II. Problém hodnocení (Guyau 274, Nietzsche 275, Eucken 277, James 278).

**JOSEF KRÁL: FILOSOFIE SOUČASNÁ A SLOVANSKÁ**

**Hlavní směry západní filosofie . . . . . 280**

*Pragmatism* (Dewey 281, Schiller, Vaihinger 282). *Filosofie hodnot* (283). *Evolucionism* (Hobhouse 283, Lalande, Morgan, Alexander 284). *Iracionální směry filosofické* (Bergson 284, Müller-Freienfels, Keyserling, metoda porozumění, Maier 285). *Novopositivism* (Schlick, Carnap a d. 285). *Biologicky orientovaná metafysika* (Driesch 287, holism — Smuts, Spann, Stern). *Fenomenologie a existenciální filosofie* (Husserl 288, Scheler, Heidegger 290, Jaspers, N. Hartmann, Jacobi, Sartre 291). *Realism a racionalism*, (Russell 292, neorealism, nový kritický realism, Santayana 293, idealism, materialism, Höfding, německá politická filosofie 294).

**Přehled vývoje ruské filosofie . . . . . 294**

Skovoroda, Lomonosov, Radiščev, Čaadajev (295), Bělinskij), M. A. Bakunin, A. I. Herzen 296, I. V. Kirějevskij, Chomjakov, K. S. Aksakov, Samarin, J. S. Aksakov, Danilevskij (297), Leont'jev, Fedorov, Černyševskij, Sečenov, Filippov, M. A. Bakunin (298), Dobroljubov, Pisarev, Nečajev, Lavrov (299), Michajlovskij, Karějev, Kavelin, Troickij, Lesevič, Miloslavskij, Kropotkin (300), Jurkevič, Kudrjavcev-Platonov a j., Solovjev (301), Dostojevskij, Tolstoj, Lopatin (302), S. Trubeckoj, Nesmělov, Strachov,

Gogockij, Čičerin, P. A. Bakunin, Děbolskij, Kozlov, Bugajev, Astafjev (303), Jacob, Spir, Karinskij, A. I. Vvedenskij, Grot, Lapšin, Askoldov-Aleksějev (304), Problemy idealizma, Věchi, Berdjajev, S. Bulgakov, Florenskij, E. N. Trubeckoj, Karsavin (305), Jakovenko, Hessen, Stepun, N. S. Trubeckoj, N. Aleksějev, Savickij, Florovskij (306), Šestov, Losskij (307), S. L. Frank, Tkačev, Plechanov (308), Tugan-Baranovskij (309), Bogdanov-Malinovskij (310), Lunačarskij, Černov (311), Lenin (312), Minin a j. (314), Bucharin a j. mechanisté, dialektici, Děborin, Karěv (315), jiní dialektici (316), J. V. Stalin (317).

**Filosofie polská a jihoslovanská . . . . . 317**

Morawski, Wais, Gabryl, Radziszewski, Śniadecki, Ochorowicz (317), Hoene-Wroński (318), Mickiewicz, Towiański, Słowacki, Gołuchowski, Kremer, Libelt, Trentowski, Krasieński, Cieszkowski (319), Źółtowski, Lutosławski a j., Struve, Spaszewski, Kozłowski (320), Heinrich a j., Twardowski, Lukaszewicz, Ajdukiewicz, Metallman a j. (321), *Charvátská filosofie* (322), Petrić, Zimmermann, Bazala a j., Dvorniković (322), *slovinská filosofie* Veber a j., *srbská filosofie* Petronijević (323), Popović, Živanović, Drag. Djurić, Ristić, Lorens, M. Djurić, Nedeljković (324), *bulharská filosofie*, Georgov, Michalčev, Ilijev, Janev, Rajnov, Pavlov a j. (325).

**Filosofie v Československu . . . . . 325**

*Česká filosofie*: Tomáš ze Štítného 325, Stan. ze Znojma, M. Jeroným, Hus, Chelčický, Tycho de Brahe, Kepler, Komenský (326), Marcus Marci, Bolzano 327, Zahradník, Palacký, spor o svobodu filosofie, Hanuš, Klácel, Smetana, Purkyně, Amerling, Štorch (328), Dastich, Durdík, Lindner, Kramář, Čupr, Tyrš, Mikš, T. G. Masaryk (329), Drtina, Krejčí (330), Čáda, Ed. Beneš, Tvrdý, Jahn, Bláha, Svoboda, Sobotka (331), Fajfr, Mareš, Hoppe, Vorovka, Kozák, Pelikán, Trnka, Klíma (332), Srb, Rádl, J. L. Fischer, Jar. Beneš, J. Kratochvíl, R. I. Malý (333), Habáň, Dratvová, Ůlehra, Velenovský, Bělehrádek, Matoušek, Herčík, Feňdrych, Jos. Beneš, Patočka (334), L. Rieger, Popelová, Novák, Tardy, Engliš, Tomsa, Jos. Fischer, Škrach, Červenka (335). *Slovenská filosofie*: Sambocký, Jesenský, Bayer (335), Solennia Malohontské učené společnosti, E. Štúr a štúrovci, Štefánek, Sv. Štúr, Hrušovský (336), Polakovič, Spesz, Kvačala, Osuský, Čiževskij, Jurovský, Hirner (337).

**Literatura . . . . . 338**